

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT	629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04	UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI		00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ	621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17	TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET:	http://www.korpo.pol.pl/cbos	E-mail: cbos@pol.pl

BS/46/46/98

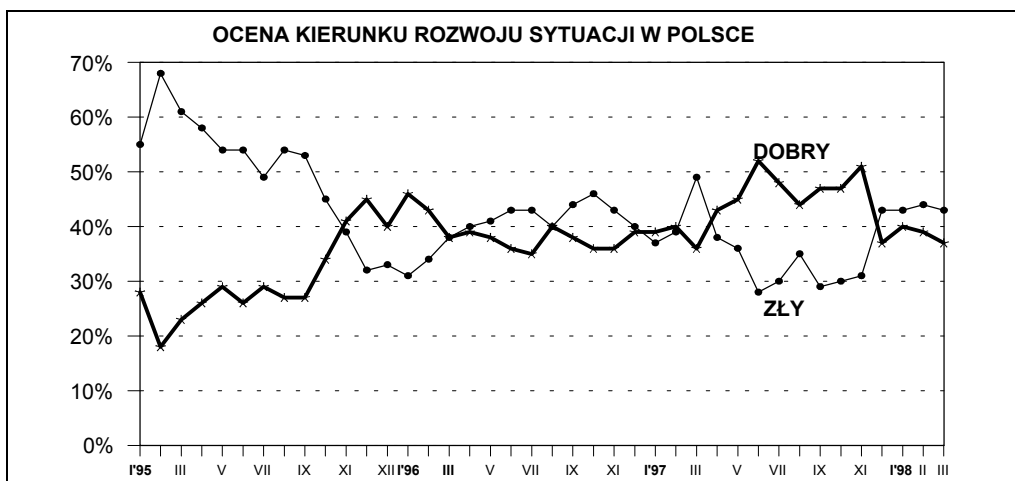
NASTROJE SPOŁECZNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

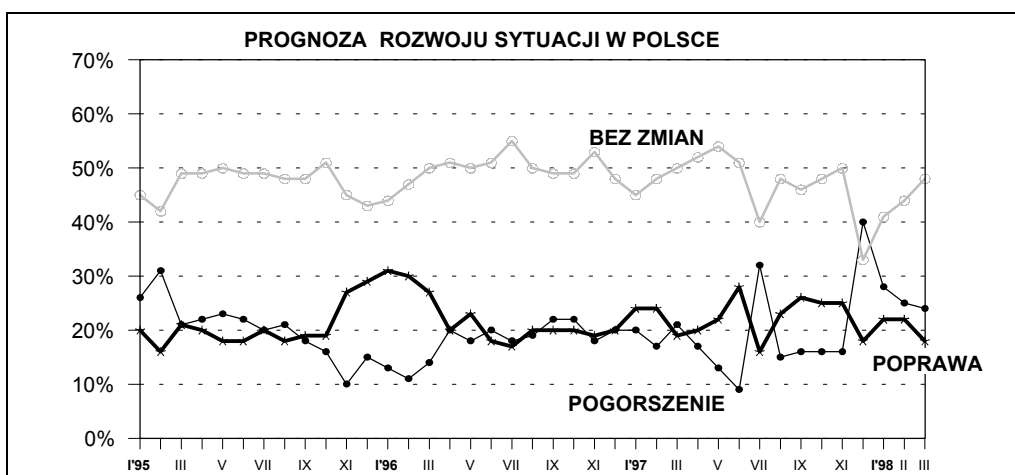
WARSZAWA, KWIECIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Od stycznia minimalnie, ale systematycznie pogarsza się ogólna ocena sytuacji w kraju. Mimo że zmiany są niewielkie (spadek optymizmu o 3 punkty, przy stabilnym poziomie pesymizmu społecznego), to jednak w marcu wskaźniki są takie same jak w grudniu '97, kiedy po dłuższym okresie stabilizacji nastąpiło wyraźne załamanie nastrojów.

- W ciągu ostatnich trzech miesięcy nastąpił spadek liczby pozytywnych ocen sytuacji politycznej (o 5 punktów). Natomiast w stosunku do lutego zmalał odsetek osób dobrze oceniających sytuację gospodarczą (o 3 punkty), jednocześnie zaś wzrósł wyrażających przeciwną opinię (również o 3 punkty); ponadto zwiększył się (o 7 punktów) odsetek ankietowanych negatywnie oceniających sytuację w swoich zakładach pracy.

- W prognozowaniu rozwoju ogólnej sytuacji w kraju odnotowaliśmy w stosunku do lutego 4-punktowy spadek odsetka optymistów. Obecnie co czwarty badany (24%) spodziewa się pogorszenia sytuacji w Polsce, a niemal co piąty (18%) oczekuje poprawy.

W marcu rząd przedstawił „Bilans otwarcia. Stan polskiej gospodarki, społeczeństwa i państwa na przełomie lat 1997/1998”. Dokument ten - szeroko omawiany w mediach, wskazujący na brak pozytywnych zmian w polskim życiu społecznym i gospodarczym oraz zahamowanie procesu reform pod rządami koalicji SLD-PSL - wywołał falę dyskusji i polemik. W tym czasie głośnym echem odbiły się także spory i konflikty wśród elit politycznych oraz protesty społeczne związane z projektem ustawy, w którym rząd zaproponował nowy podział administracyjny kraju. Wydaje się, że wydarzenia te mogły mieć wpływ na kształtowanie się nastrojów społecznych w okresie bezpośrednio poprzedzającym realizację marcowego sondażu CBOS¹.

OCENY

W porównaniu z lutym nie zmieniła się **ogólna ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju**. Również miesiąc temu odnotowaliśmy w stosunku do stycznia stabilizację nastrojów społecznych. Jednak notowania z ostatnich trzech miesięcy wskazują na powolne pogarszanie się nastrojów. Wyraża się to niewielkim spadkiem ocen pozytywnych (z 40% w styczniu do 37% w marcu), przy stabilnym poziomie negatywnych i niewielkim przyroście odsetka „trudno powiedzieć” (również o 3 punkty w ciągu trzech miesięcy). Tym samym marcowe oceny bieżącej sytuacji w kraju są na poziomie notowań z grudnia '97, kiedy to nastąpiło gwałtowne załamanie nastrojów społecznych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (94) przeprowadzono w dniach 12-17 marca '98 na 1123-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Obecnie ponad dwie piąte ankietowanych (43%) ocenia, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku, ponad jedna trzecia zaś (37%) stwierdza, że w dobrym. Co piąty badany (20%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

Tabela 1

w procentach

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	'97									'98		
W dobrym	43	45	52	48	44	47	47	51	37	40	39	37
W złym	38	36	28	30	35	29	30	31	43	43	44	43
Trudno powiedzieć	19	19	20	22	21	24	22	18	20	17	17	20

Ocena rozwoju wydarzeń w Polsce jest społecznie zróżnicowana: im wyższe wykształcenie i lepsza kondycja ekonomiczna badanych, tym większy wśród nich odsetek optymistów. Obecną sytuację lepiej niż inni oceniają najmłodsi ankietowani (44%), zwłaszcza uczniowie i studenci (60%), mieszkańcy największych miast (50%), a spośród grup zawodowych - kadra kierownicza i inteligencja (59%) oraz prywatni przedsiębiorcy (54%). Największymi pesymistami w tej dziedzinie są robotnicy niewykwalifikowani (64%), bezrobotni (60%) oraz rolnicy (56%). Im gorsza ocena własnych warunków materialnych, tym większy odsetek badanych ocenia, że sytuacja w naszym kraju zmierza w złym kierunku. Ogólnie można stwierdzić, że nastroje społeczne są powiązane z osobistą sytuacją społeczną ankietowanych: ci, którzy oceniają ją pozytywnie, częściej niż inni wykazują optymizm w ocenie rozwoju sytuacji w kraju.

Postrzeganie sytuacji w Polsce wiąże się z orientacją polityczną i sympatiami partyjnymi ankietowanych². Ponad połowa (58%) respondentów utożsamiających się z prawicą ocenia, że sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym kierunku. Opinię tę podziela mniej niż co trzeci badany identyfikujący się z lewicą oraz opcją centrową (po 30%). Osoby deklarujące poglądy lewicowe oraz centrowe znacznie częściej (odpowiednio 54 i 47%) niż ankietowani o orientacji prawicowej (28%) negatywnie oceniają kierunek rozwoju bieżącej sytuacji w kraju.

² Współczynnik V Cramera = 0, 28.

Największy społeczny optymizm wykazują zwolennicy partii i ugrupowań tworzących obecną koalicję rządową. Podobnie jak miesiąc temu, najkrytyczniej ocenia sytuację w kraju elektorat PSL (62%).

Tabela 2 w procentach

Elektoraty ³ partii i ugrupowań politycznych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
UP	48	35	17
UW	66	15	19
AWS	65	20	15
SLD	30	55	16
PSL	27	62	11
ROP*	47	46	7

* Do danych dotyczących tego elektoratu należy podchodzić ostrożnie ze względu na jego niewielką liczebność w badanej próbie.

Pozytywne oceny kierunku rozwoju sytuacji w Polsce są zdecydowanie częstsze wśród zwolenników obecnego rządu niż wśród jego przeciwników lub osób mających do rządu stosunek obojętny czy niezdecydowanych. Warto też zauważyć, że co czwarty zwolennik rządu jest niezadowolony z rozwoju bieżącej sytuacji w Polsce. Wśród osób deklarujących obojętność wobec rządu przeważa negatywna ocena sytuacji w kraju.

Tabela 3 w procentach

Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	niezdecydowani
Dobra	59	20	26	26
Zła	24	65	50	34
Trudno powiedzieć	17	15	24	40

Na spadek nastrojów, oprócz oceny ogólnej, składa się też pogorszenie ocen szczegółowych dziedzin życia publicznego. W stosunku do lutego odnotowaliśmy 3-punktowy spadek pozytywnych ocen **sytuacji politycznej**, przy nie zmienionym poziomie ocen negatywnych. Oznacza to, że w porównaniu z notowaniami sprzed miesiąca zwiększyła

³ Określone na podstawie deklaracji, na którą partię badani głosowaliby w najbliższych wyborach parlamentarnych.

Największy odsetek ankietowanych uważa, że sytuacja gospodarcza kraju jest „ani dobra, ani zła” (40%), a dezaprobata (36%) dwukrotnie przewyższa aprobatę (18%). W większości wyróżnionych grup demograficznych i społecznych przeważają oceny krytyczne. Natomiast pozytywne opinie o gospodarce wyrażają mieszkańcy największych miast (31%), osoby wykształcone (34%), zamożne (32%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (36%), uczniowie i studenci (33%) oraz pracownicy umysłowi (30%) i prywatni przedsiębiorcy (40%) - tylko w tych kategoriach aprobatą obecnej sytuacji gospodarczej przeważa nad jej krytyką. Polską gospodarkę najkrytyczniej postrzegają rolnicy, z których ponad połowa (59%) wystawia jej notę negatywną. Tak wysokiej dezaprobaty nie odnotowano w żadnej innej grupie społecznej.

Gorsze niż w lutym są oceny **sytuacji w zakładach pracy** ankietowanych - dziedzinie, która od długiego czasu była relatywnie dobrze oceniana. W stosunku do lutego zmalał odsetek ocen dobrych (o 4 punkty) i wzrósł ocen złych (o 7 punktów). Tym samym odsetki opinii pozytywnych (37%) i negatywnych (35%) są porównywalne.

Tabela 6

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	
	'97									'98			
Czy jest ona:	N=	641	616	559	610	1212	610	620	612	546	576	586	565
- dobra		38	37	39	41	42	41	42	38	34	36	41	37
- ani dobra, ani zła		29	28	31	31	29	30	27	28	31	32	30	26
- zła		32	33	27	25	26	27	29	31	32	30	28	35
Trudno powiedzieć		2	2	3	3	3	2	1	2	2	3	2	2

Ocena kondycji zakładu pracy, co oczywiste, związana jest z uzyskiwanymi dochodami z pracy i statusem materialnym badanych. Im wyższe dochody na osobę w rodzinie i lepsze ogólne warunki materialne gospodarstwa domowego, tym większy odsetek ankietowanych pozytywnie ocenia kondycję swoich zakładów pracy. Jeśli opinie dotyczące zakładu pracy uznać za wskaźnik zadowolenia ze źródła dochodów, to w najlepszej sytuacji znajdują się prywatni przedsiębiorcy, których większość (64%) określa kondycję własnego warsztatu pracy jako dobrą, a w najgorszej - rolnicy, spośród których 65% wystawia swemu gospodarstwu notę negatywną.

Pogorszenie ocen różnych dziedzin życia społecznego w mniejszym stopniu dotyczy spraw najbliższych badanym, czyli **warunków życia i sytuacji materialnej rodzin**. W stosunku do lutego odnotowaliśmy 3-punktowy spadek odsetka osób pozytywnie oceniających warunki życia swoich rodzin. Obecnie co czwarty ankietowany (25%) uważa, że jego rodzinie żyje się dobrze, a co piąty (22%) wyraża przeciwną opinię. Ponad połowa badanych (52%) ocenia, że żyje im się „ani dobrze, ani źle”.

Tabela 7 w procentach

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	'97									'98		
– dobrze	30	28	27	32	27	28	27	26	25	27	28	25
– ani dobrze, ani źle	52	53	55	51	55	53	52	53	55	53	51	52
– źle	18	19	17	16	18	19	21	21	20	20	21	22
Trudno powiedzieć	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0

Jakkolwiek aspekt ekonomiczny jest tylko jednym z wielu składników kategorii „warunki życia rodzin”, to opinie o nich silnie związane są z kondycją materialną badanych: im lepsza ocena kondycji materialnej rodziny, tym większe zadowolenie z warunków życia i mniejszy odsetek ocen negatywnych. Cztery piąte respondentów oceniających własne warunki materialne jako średnie określa również warunki życia swojej rodziny jako „ani dobre, ani źle”.

W porównaniu z lutym **ocenę warunków materialnych gospodarstw domowych** można uznać za stabilną. Jednak od początku roku zaznaczył się 4-punktowy wzrost odsetka ocen negatywnych. Obecnie co czwarty ankietowany dobrze ocenia warunki materialne swojej rodziny, a niespełna jedna trzecia określa je jako złe. Największa część badanych (45%) uważa, że kondycja materialna ich rodzin jest na średnim poziomie.

Tabela 8 w procentach

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	'97									'98		
– dobre	28	27	24	28	26	28	22	24	26	25	26	25
– ani dobre, ani złe	45	47	50	49	51	45	50	46	46	49	46	45
– złe	27	26	25	23	23	27	28	30	28	26	28	30

PROGNOZY

W przewidywaniu **rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce** w ciągu najbliższego roku pesymiści (24%) nadal przeważają nad optymistami (18%). Wobec pogarszających się ocen sytuacji bieżącej trudno uznać za optymistyczny fakt, że co czwarty ankietowany spodziewa się pogorszenia sytuacji w kraju, a blisko połowa (48%, wzrost o 4 punkty w stosunku do lutego) nie oczekuje żadnych zmian.

Tabela 9

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	'97									'98		
Poprawi się	20	22	28	16	23	26	25	25	18	22	22	18
Nie zmieni się	52	54	51	40	48	46	48	50	33	41	44	48
Pogorszy się	17	13	9	32	15	16	16	16	40	28	25	24
Trudno powiedzieć	11	11	12	12	14	13	11	9	9	9	9	10

Wśród osób o poglądach prawicowych pesymizm (15%) ustępuje optymizmowi (26%). Zdecydowanie krytyczniej prognozują rozwój sytuacji w kraju ankietowani o orientacji lewicowej i centrowej. Wśród osób utożsamiających się z lewicą pesymistów jest trzykrotnie więcej niż optymistów (odpowiednio 35 i 11%). Również wśród badanych deklarujących poglądy centrowe odsetek tych, którzy sądzą, że w ciągu najbliższego roku sytuacja się pogorszy (28%), przeważa nad odsetkiem osób wyrażających przeciwną opinię (15%). Niezależnie od deklarowanej orientacji politycznej dominuje przekonanie, że w najbliższym czasie sytuacja w Polsce się nie zmieni.

Największy optymizm wykazują potencjalne elektoraty partii i ugrupowań tworzących koalicję rządzącą. Co trzeci przyszły wyborca UW i AWS oczekuje, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się poprawi.

Tabela 10

w procentach

Elektoraty ⁴ partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce:			
	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć
UP	25	55	16	4
UW	31	47	12	10
AWS	33	48	12	7
SLD	16	48	32	4
PSL	16	45	25	14
ROP*	11	61	26	2

* Do danych dotyczących tego elektoratu należy podchodzić ostrożnie ze względu na jego niewielką liczebność w badanej próbie.

Pesymistyczne prognozy dotyczą także **sytuacji politycznej** w Polsce. Liczba ankietowanych spodziewających się jej pogorszenia utrzymuje się od trzech miesięcy na tym samym poziomie, ale w porównaniu ze styczniem zmalał odsetek optymistów (o 5 punktów).

Tabela 11

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	'97									'98		
– poprawi się	23	20	23	22	20	28	25	28	22	23	20	18
– nie zmieni się	47	51	47	42	46	35	43	41	41	44	50	48
– pogorszy się	12	11	8	12	11	16	13	17	21	17	15	16
Trudno powiedzieć	19	18	22	24	23	21	20	14	16	16	15	19

Od lutego nieco zmniejszył się (o 3 punkty) odsetek badanych przewidujących poprawę **sytuacji gospodarczej**, ale optymiści (24%) nadal przeważają nad pesymistami (18%).

Tabela 12

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	'97									'98		
– poprawi się	28	26	31	23	27	29	30	33	24	27	27	24
– nie zmieni się	48	52	45	36	43	41	44	42	38	38	44	44
– pogorszy się	11	8	8	26	14	13	12	13	25	21	17	18
Trudno powiedzieć	13	14	16	15	17	17	15	12	13	14	12	14

⁴ Określone na podstawie deklaracji, na którą partię badani głosowaliby w najbliższych wyborach parlamentarnych.

Stosunkowo stabilne pozostają natomiast **prognozy sytuacji w zakładach pracy respondentów**, chociaż od początku roku nastąpił 4-punktowy spadek odsetka optymistów - przy stabilnym poziomie przewidywań pesymistycznych. Podobnie jak miesiąc temu, co czwarty badany (25%) oczekuje poprawy sytuacji w swoim zakładzie, a co piąty (19%) jest zdania, że ona się pogorszy.

Tabela 13 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	N=	Wskazania respondentów według terminów badań											
		IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
		'97									'98		
		644	616	558	616	1223	611	623	612	539	571	576	568
- poprawi się		27	23	23	22	26	27	25	25	24	29	26	25
- pozostanie bez zmian		50	52	48	53	49	48	51	52	45	39	45	45
- pogorszy się		16	17	15	13	12	13	14	15	19	19	18	19
Trudno powiedzieć		7	9	13	12	13	13	11	8	12	14	11	10

W prognozowaniu sytuacji w zakładach pracy największy optymizm wykazują prywatni przedsiębiorcy (34%) oraz osoby dobrze oceniające własne warunki materialne (41%). Natomiast największymi pesymistami są rolnicy (39%), którzy znacznie częściej niż przedstawiciele innych grup zawodowych obawiają się pogorszenia kondycji swoich warsztatów pracy.

Prognozy dotyczące warunków życia rodzin utrzymują się na poziomie notowań z lutego i można je uznać za stabilne od początku roku.

Tabela 14 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:		Wskazania respondentów według terminów badań											
		IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
		'97									'98		
		22	22	22	22	22	25	23	24	18	22	21	21
- lepiej		22	22	22	22	22	25	23	24	18	22	21	21
- tak samo		51	51	48	48	52	42	45	48	39	43	48	48
- gorzej		15	15	14	15	12	13	14	17	32	23	19	21
Trudno powiedzieć		13	12	15	15	14	19	19	11	11	12	11	10

Marzec jest kolejnym miesiącem, w którym odnotowaliśmy niewielkie pogorszenie nastrojów społecznych. W stosunku do notowań z lutego ocena sytuacji bieżącej utrzymuje się właściwie na nie zmienionym poziomie, ale od początku roku rysuje się stała, choć powolna tendencja do spadku ocen pozytywnych, przy stabilnym poziomie negatywnych.

O pogorszeniu nastrojów wyraźniej mówią oceny i prognozy dotyczące szczegółowych dziedzin życia społecznego, zwłaszcza z perspektywy trzech miesięcy. Powoli, ale systematycznie pogarsza się zarówno ocena bieżącej sytuacji politycznej (spadek odsetka opinii pozytywnych o 5 punktów, przy stabilnym poziomie negatywnych), jak i przewidywania co do jej rozwoju w ciągu najbliższego roku (spadek optymizmu o 5 punktów). W porównaniu z lutym zmniejszył się odsetek ankietowanych pozytywnie oceniających sytuację gospodarczą (o 3 punkty), wzrosła zaś liczba tych, którzy wyrażają przeciwną opinię (o 3 punkty); zwiększył się odsetek respondentów negatywnie oceniających sytuację w zakładach pracy (o 7 punktów).

Mimo że od początku roku zmiany są niewielkie, to jednak uzyskane obecnie wskaźniki są dokładnie takie same jak w grudniu '97, kiedy to po dłuższym okresie stabilizacji nastąpiło wyraźne załamanie nastrojów. Powolne, ale systematyczne pogarszanie się nastrojów społecznych może świadczyć o zmęczeniu oczekiwaniem na zmiany, konkretne decyzje i działania rządu, a stagnacja w reformowaniu najważniejszych dziedzin życia publicznego najwyraźniej nie skłania do społecznego optymizmu.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	43	20	1123
Płeć				
Meżczyźni	41	42	17	532
Kobiety	34	44	22	591
Wiek				
do 24 lat	44	42	14	156
25-34	42	43	15	199
35-44	35	45	20	232
45-54	34	47	18	206
55-64	34	45	21	141
65 lat i więcej	34	35	32	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	49	21	422
Miasto do 20 tys.	34	48	18	134
od 21 do 100 tys.	43	40	17	206
101-500 tys.	39	41	20	227
501 tys. i więcej mieszk.	50	27	24	132
Region				
Północny	51	37	13	106
Zachodni	35	50	15	121
Środkowozachodni	36	44	20	172
Środkowy	40	38	22	223
Wschodni	34	47	19	134
Południowo-wschodni	35	42	23	179
Południowo-zachodni	33	45	23	188
Wykształcenie				
Podstawowe	29	48	23	358
Zasadnicze zawodowe	34	51	15	301
Średnie	43	37	20	353
Wyższe	54	24	21	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	59	29	12	82
Prac.umysł.niż.szczębla	48	35	17	103
Pracownicy fiz.- umysł.	30	51	18	69
Robotnicy wykwalifikowani	39	39	22	96
Robotnicy niewykwalifik.	21	64	15	70
Rolnicy	25	56	18	75
Prywatni przedsiębiorcy	54	32	13	46
Bierni zawodowo				
Renciści	22	48	30	156
Emeryci	38	37	25	197
Uczniowie i studenci	60	25	16	70
Bezrobotni	29	60	11	99
Gospodynie domowe i inni	36	41	23	60
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	46	35	19	127
Sektor państwowy	39	43	18	118
Sektor prywatny	39	44	16	249
Spółdzielczość	30	45	25	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	28	55	17	217
201 - 325	31	48	21	203
326 - 449	34	51	15	185
450 - 599	48	36	16	128
Powyżej 599 zł	53	25	21	198
Ocena własnych war. mater.				
Złe	26	54	20	335
Średnie	33	49	19	506
Dobre	59	20	21	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	35	39	26	62
Raz w tygodniu	38	44	18	584
Kilka razy w miesiącu	38	40	22	159
Kilka razy w roku	33	49	18	217
W ogóle nie uczestniczy	40	33	26	100
Poglądy polityczne				
Lewica	30	54	16	219
Centrum	30	47	23	274
Prawica	58	28	13	387
Trudno powiedzieć	18	52	30	242

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	44	27	15	1123
Płeć					
Mężczyźni	18	43	27	12	532
Kobiety	11	44	27	18	591
Wiek					
do 24 lat	15	47	30	8	156
25-34	15	47	24	14	199
35-44	15	50	25	11	232
45-54	14	42	31	13	206
55-64	13	36	37	14	141
65 lat i więcej	15	36	20	29	188
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	44	23	23	422
Miasto do 20 tys.	13	41	36	9	134
od 21 do 100 tys.	14	45	29	13	206
101-500 tys.	16	46	26	11	227
501 tys. i więcej mieszk.	24	41	30	5	132
Region					
Północny	14	48	30	9	106
Zachodni	10	52	25	13	121
Środkowozachodni	17	32	30	22	172
Środkowy	20	38	29	14	223
Wschodni	10	52	23	16	134
Południowo-wschodni	12	46	22	20	179
Południowo-zachodni	14	46	30	10	188
Wykształcenie					
Podstawowe	9	40	24	27	358
Zasadnicze zawodowe	13	45	30	12	301
Średnie	17	50	26	8	353
Wyższe	29	32	34	6	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	29	32	34	4	82
Prac.umysł.niż.szczebła	15	52	25	8	103
Pracownicy fiz.- umysł.	9	52	32	7	69
Robotnicy wykwalifikowani	17	45	26	12	96
Robotnicy niewykwalifik.	4	58	29	8	70
Rolnicy	11	47	23	19	75
Prywatni przedsiębiorcy	21	44	31	4	46
Bierni zawodowo					
Renciści	8	39	30	23	156
Emeryci	17	35	26	22	197
Uczniowie i studenci	23	37	30	10	70
Bezrobotni	9	50	18	22	99
Gospodynie domowe i inni	11	51	24	14	60
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	22	46	22	11	127
Sektor państwowy	9	49	35	6	118
Sektor prywatny	16	44	30	10	249
Spółdzielczość	5	69	24	2	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	8	49	25	17	217
201 - 325	11	45	29	15	203
326 - 449	12	44	34	10	185
450 - 599	21	43	24	12	128
Powyżej 599 zł	22	40	27	11	198
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	39	34	18	335
Średnie	12	48	24	16	506
Dobre	26	42	24	9	281
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	36	20	27	62
Raz w tygodniu	14	43	27	16	584
Kilka razy w miesiącu	15	52	24	9	159
Kilka razy w roku	15	39	32	14	217
W ogóle nie uczestniczy	15	47	26	13	100
Poglądy polityczne					
Lewica	7	43	45	6	219
Centrum	12	49	26	13	274
Prawica	26	42	21	10	387
Trudno powiedzieć	5	41	21	33	242

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	48	24	10	1123
Płeć					
Mężczyźni	20	47	24	9	532
Kobiety	16	48	25	11	591
Wiek					
do 24 lat	19	56	18	8	156
25-34	16	54	24	6	199
35-44	16	55	24	6	232
45-54	18	43	31	8	206
55-64	17	43	30	10	141
65 lat i więcej	24	33	20	23	188
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	45	26	14	422
Miasto do 20 tys.	18	45	30	7	134
od 21 do 100 tys.	13	53	24	10	206
101-500 tys.	21	48	25	7	227
501 tys.i więcej mieszk.	29	48	16	6	132
Region					
Północny	24	46	21	9	106
Zachodni	19	42	30	8	121
Środkowo-zachodni	16	42	33	8	172
Środkowy	18	50	22	10	223
Wschodni	15	50	25	10	134
Południowo-wschodni	22	52	16	10	179
Południowo-zachodni	14	49	26	12	188
Wykształcenie					
Podstawowe	17	38	27	18	358
Zasadnicze zawodowe	14	51	26	9	301
Średnie	21	53	22	5	353
Wyższe	25	54	19	2	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	50	24	2	82
Prac.umysł.niż.szczebla	19	59	17	4	103
Pracownicy fiz.- umysł.	9	57	24	10	69
Robotnicy wykwalifikowani	13	54	28	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	14	54	26	5	70
Rolnicy	10	48	35	7	75
Prywatni przedsiębiorcy	23	46	28	4	46
Bierni zawodowo					
Renciści	19	35	30	16	156
Emeryci	23	37	23	18	197
Uczniowie i studenci	27	51	13	9	70
Bezrobotni	11	54	25	10	99
Gospodynie domowe i inni	17	52	19	12	60
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	16	59	18	7	127
Sektor państwowy	11	51	32	6	118
Sektor prywatny	21	54	20	5	249
Spółdzielczość	4	49	45	2	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	15	44	29	12	217
201 - 325	17	47	26	10	203
326 - 449	19	48	28	6	185
450 - 599	17	52	21	10	128
Powyżej 599 zł	26	50	19	5	198
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	43	32	14	335
Średnie	16	49	26	9	506
Dobre	31	51	12	6	281
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	23	54	12	12	62
Raz w tygodniu	20	46	24	11	584
Kilka razy w miesiącu	15	49	27	10	159
Kilka razy w roku	14	50	28	8	217
W ogóle nie uczestniczy	19	44	26	10	100
Poglądy polityczne					
Lewica	11	48	35	6	219
Centrum	15	48	28	8	274
Prawica	26	52	15	7	387
Trudno powiedzieć	14	41	25	20	242

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

	(%)				
	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	48	16	19	1123
Płeć					
Mężczyźni	20	48	17	15	532
Kobiety	16	47	14	23	591
Wiek					
do 24 lat	18	55	18	8	156
25-34	17	49	13	21	199
35-44	18	54	14	13	232
45-54	15	47	18	20	206
55-64	22	38	23	17	141
65 lat i więcej	18	40	10	31	188
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	45	13	28	422
Miasto do 20 tys.	17	49	21	13	134
od 21 do 100 tys.	18	48	19	16	206
101-500 tys.	17	54	14	15	227
501 tys.i więcej mieszk.	32	44	16	7	132
Region					
Północny	23	39	17	21	106
Zachodni	22	52	16	11	121
Środkowo-zachodni	19	40	17	24	172
Środkowy	22	43	15	20	223
Wschodni	10	58	14	17	134
Południowo-wschodni	18	44	16	22	179
Południowo-zachodni	13	58	14	15	188
Wykształcenie					
Podstawowe	14	43	12	31	358
Zasadnicze zawodowe	13	50	19	18	301
Średnie	21	50	17	12	353
Wyższe	35	47	15	3	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	33	44	19	4	82
Prac.umysł.niż.szczebla	24	52	12	12	103
Pracownicy fiz.- umysł.	10	55	21	14	69
Robotnicy wykwalifikowani	13	47	19	21	96
Robotnicy niewykwalifik.	9	47	19	24	70
Rolnicy	9	57	14	20	75
Prywatni przedsiębiorcy	17	66	12	6	46
Bierni zawodowo					
Renciści	10	41	22	27	156
Emeryci	23	38	14	25	197
Uczniowie i studenci	31	50	12	8	70
Bezrobotni	14	54	10	22	99
Gospodynie domowe i inni	23	47	11	19	60
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	25	46	17	13	127
Sektor państwowy	14	50	23	13	118
Sektor prywatny	16	51	16	17	249
Spółdzielczość	9	70	11	10	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	13	53	17	18	217
201 - 325	17	43	21	19	203
326 - 449	15	51	14	20	185
450 - 599	21	48	16	16	128
Powyżej 599 zł	29	45	15	11	198
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	45	21	22	335
Średnie	15	48	15	21	506
Dobre	30	50	11	10	281
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	40	9	20	62
Raz w tygodniu	18	47	14	20	584
Kilka razy w miesiącu	15	48	20	16	159
Kilka razy w roku	18	48	17	17	217
W ogóle nie uczestniczy	17	50	18	15	100
Poglądy polityczne					
Lewica	14	49	30	8	219
Centrum	11	57	18	14	274
Prawica	31	48	9	13	387
Trudno powiedzieć	10	35	12	43	242